

Eva Back

Vähemmistöt Suomessa

- puheet, politiikka ja sopeuttaminen -

Tietokirja

Vähemmistöt Suomessa

- puheet, politiikka ja sopeuttaminen -

Eva Back. Yhteiskuntatieteiden maisteri (YTM). Tampere.

Opintoja valtio-opista, sosiaalityöstä, sosiaalipolitiikasta, tiedotusopista, psykologiasta, sosiologiasta, historiasta, kansantaloustieteestä, kasvatustieteestä, hallinto-opista, julkisoikeudesta ja ympäristöpolitiikasta. Uskon nykyistä tasa-arvoisempaan maailmaan.

– Motto: ”Pystymme parempaan.”–

Vähemmistöt Suomessa

- puheet, politiikka ja sopeuttaminen -

Eva Back

BoD
Books on Demand

© 2014 Eva Back

Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi.

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa.

ISBN: 978-952-286-678-3

Sisällysluettelo

1 Johdanto	7
2 Globalisaation vaikutuksia ja siirtolaisuus, syitä ja seurauksia	14
2.1 Länsimaiden rationaalinen riskitalous	15
2.2 Kolonialismi, uskonsodat ja öljy	22
2.3 Uusliberalismi ja ihmisoikeudet	30
3 Suomen vähemmistöjä	39
3.1 Romanit	40
3.2 Muut vähemmistöt	47
3.3 Mamujen kotoutuminen Suomeen	63
4 Suomen vähemmistöpolitiikkaa ja väestön asenteita	69
4.1 Vähemmistöihin liittyviä puheita ja politiikkaa	75
4.1.1 Suomalainen kulttuuri ja mikä sitä uhkaa	76
4.1.2 Eri kulttuurien erityispiirteitä	89
4.1.3 Monikulttuurisuuden hyvät ja huonot puolet	98
4.1.4 Humanitaarinen apu, globaali vastuu ja hyvinvointi	106
4.1.5 Maahanmuutto ja työvoima	114
4.1.6 Populismin häilyvät rajat	138
5 Yksi maailma, monta asujaa ja hyvinvointia	144
5.1 Kestävä kehitys ja väestönkasvu	145
5.2 Muukalaisviha ja sen luominen	151
5.3 Yhteisiä päämääriä ja toimintaa globaalin hyvinvoinnin eteen	160
5.4 Koulutettavuus, tietoyhteiskunta ja kansainvälisyys.....	178
6 Lopuksi	191
Lähteet	193

LIITTEET

LIITE 1 Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus.	199
LIITE 2 Estrelan raportti. EU:n yleinen seksuaali- ja lisääntymisterveyspolitiikka. 10.12.2013. (ei voimassa).	206
LIITE 3 Suomessa on alle kuusi prosenttia maahanmuuttajataustaisia. Eva Back. Blogi/Aamulehti. 14.8.2012.	226
LIITE 4 Monikulttuurisuus hävittää oman kulttuurimme. Seppo Lavikainen. Blogi/Uusisuomi.fi. 28.2.2013.	228
LIITE 5 Suomi ei elä vain vientikysynnästä. VATT:n ylijohtaja Juhana Vartiainen. Kolumni. 28.12.2013.	230

1 JOHDANTO

Helmikuun lopulla televisiossa (Yle TV1 2013, Ulkolinja: Taistelu Malista) näytettiin dokumenttia afrikkalaisesta valtiosta Malista, joka on joutunut yllättäen keskelle konfliktia. Vihollisjoukot olivat saaneet nopeassa ajassa haltuunsa Malista jo kaksi kolmasosaa ja vasta Malin entisen isäntämaan Ranskan ilmaisku pysäytti hyökkäyksen. Ohjelmassa kysytään, että mikä meni pieleen, kun kokonainen valtio oli päätyä ääri-islamistien valtaan.

Dokumentin alussa kerrotaan, miten Pohjois-Malin kapinan takia Malin armeija on käytännössä lakannut olemasta, kun komentoketjut ovat katkenneet ja varusteet hävinneet. Sotilaita kyllä olisi ja heillä intoa puolustaa maataan. Al-Quidan joukot ovat sitä vastoin pieniä ja ketteriä, yhteen joukkoon kuuluu auto ja noin kymmenisen sotilasta. Tämän kokoonpanon taistelut ovat karaistuneita, tehokkaita ja määrätietoisia. Ranska, josta Mali on itsenäistynyt vuonna 1960, päätti puuttua tilanteeseen ja puolustaa Malia sen demokraattisesti valitun presidentin pyynnöstä, koska katsoo terrorismin valtaavan muuten koko Länsi-Afrikan.

Ääri-islamilaiset ryhmät ovat voimistuneet jo useiden vuosien ajan Pohjois-Afrikassa. Suurin islamistijärjestö AQMI (Maghvebin alueen al-Qaida) on rahoittanut toimintaansa länsimaalaisten sieppauksilla ja huumekaupalla. ”Lunnasrahat ovat mahdollistaneet uusien taistelijoiden värväyksen. YK:n salaisen raportin mukaan isla-

mistit ovat värvänneet jo 2500 nuorta miestä Saharan alueella”, kertoo AGMI:n toimintaa tutkinut malilainen toimittaja Serge Daniel. (Yle TV1 2013, Ulkolinja: Taistelu Malista.)

Malin tapahtumat käynnistyivät vuosi sitten, kun itsenäisyyttä tavoittelevat tuaregikapinalliset hyökkäsivät Malin armeijaa vastaan maan pohjoisosassa. Tuaregit ovat läntisen Saharan alkuperäisasukkaita, paimentolaiskansaa, heitä asuu eniten Malissa ja Nigeriassa, mutta myös Algeriassa, Libyassa ja Mauritaniassa. Tuarengikansoihin on kohdistunut etnistä väkivaltaa ja syrjintää alueen muiden kansojen taholta, ja Libyan Gaddafi perustikin sen takia 1980-luvulla sotilaskoulutusleirejä tuarengien itsenäisyystaistelua varten. (www.wikipedia/Tuaregit)

Heikko armeija siis joutui pakenemaan paikalta ja tuaregien MNLA-järjestö julisti Malin pohjoisosan itsenäiseksi Azawadin valtioksi. Pohjoisen tuaregikapinalliset puolustivat tekoaan sillä, että heitä on aina syrjitty ja kohdeltu maassa toisarvoisina ja siksi heillä on oikeus omaan itsenäiseen valtioon. Malin armeija syytti tappiosta maan presidenttiä Toumani Tourea, jonka sotilaat syöksivät vallasta maaliskuussa ja ajoivat maanpakoon, ja tilalle astui sotilasjunta. Myös malilaiset syyttivät presidenttiä, joka ei ollut huolehtinut armeijan riittävästä varustuksesta islamin uhkaa vastaan. Malilaiset sotilaat joutuivat pakenemaan talous- ja varusteongelmien takia, lisäksi sotilaiden keski-ikä oli noin 14 vuotta. Kyseisen kapinan alettua pitkään voimia keränneet ääri-islamilaiset joukot huomasivat

tilaisuutensa ja liittyivät tuaregien hyökkäykseen. Pian valta olikin siirtynyt näille ääri-islamisteille. AQMI julisti alueelle sharia-lain tiukan tulkinnan. Sairaalat ja koulut suljettiin, musiikin kuuntelu ja tupakointi kiellettiin ja naisten oli pukeuduttava pitkään burkaan.

Mali oli pitkään alueellaan myönteinen esimerkki köyhästä maasta, jossa oli poliittinen vapaus, vakaat olot ja talouskin nousussa turistien hakeutuessa Niger-joen rantamille. Mali on kuitenkin pohjimmiltaan islamilainen valtio, mutta se on maallistunut ja siellä noudatetaan suvaitsevaista islamin tulkintaa. Maan monipuoluejärjestelmän ainoa vaatimus on, että puolueet eivät saa tukeutua mihinkään etniseen, uskonnolliseen tai alueelliseen ryhmään. Se kuuluu maailman köyhimpiin maihin, pinta-alaltaan se on Afrikan kahdeksanneksi suurin valtio, jossa noin 80 % väestöstä saa elantonsa maataloudesta. Asukkaita Malissa on hieman yli 12 miljoonaa, sen virallinen kieli on Ranska, vaikkakin sitä puhuu vain noin 9000 asukasta. (www.wikipedia/Mali)

Sekä tuaregikapinalliset että malilaiset vastustavat terrorismia. Itse islamin aate ei siis houkuta joitakin alueen nuoria miehiä liittymään sotaisiin islamistijoukkoihin, vaan pikemminkin korkea palkka. Islamistijoukot ovatkin vaurastuneet viime vuosina, kun länsimaat maksavat miljoonia kaapatuista asukkaistaan, lisäksi huumeet ja asekauppa ovat niille tuottoisaa bisnestä.

Ranska reagoi nopeasti ilmaiskuin ja maajoukoin Malin ongelmiin, vaikka soraääniäkin on kuulunut. Toiset tahot pelkäävät, että Ranska jumittuu Maliin aivan kuten USA Afganistaniin tai terroristit ottavat kohteekseen Ranskan, jos he katsovat sen olevan Lännen ristiretkellä islamia vastaan. Pohjois-Afrikka sijaitsee kuitenkin melkein Euroopan porteilla, joten eurooppalaistenkin olisi hyvä seurata alueen voimatasapainoa ihan oman turvallisuutensa takia ja miettiä, mitä sen tulisi tehdä tilanteelle ja ääri-islamilaisuuden suitsemiseksi siellä. Euroopan elämänmenoa säätelevät lait ja pykälät enemmän kuin missään muualla maailmassa ja Eurooppa tuntee omahyväistä turvallisuutta. Sitä vastoin vain muutama maili Euroopasta etelään päin mentäessä vastassa voi ollakin täysin lainsuojaton alue, jossa niin sanotusti vallitsevat lähes viidakon lait, ja vallankumouksia tapahtuu tiheään tahtiin – ja sinne uskaltaneet ihmiset saattavat joutua siepatuiksi tai teloitetuiksi ilman omaa syytään.

Myös Suomesta lähti Maliin rauhanturvaajia. Maaliskuussa 2013 EU:n Mali-operaatioon lähti Pirkkalan lentokentältä 24 rauhanturvaajaa, joiden tarkoitus oli antaa opastusta armeijan huoltoon, logistiikkaan, majoitukseen ja kuljetuksiin. Malissa on karut luonnonolosuhteet, ja etenkin malarialääkitys sekä rokotukset tulee olla kunnossa, lisäksi paikan päällä on syytä vältellä koleraa ja lämpöuupumusta. Rauhanturvaajien koulutukseen ”kuuluu myös tietoa siviilien suojelusta ja ihmisoikeuksista. Ihmisoikeusjärjestö Amnesty kertoi helmikuussa, että Malin armeija on pidättänyt, pahoinpidellyt ja teloittanut

siviilejä, joita on epäilty islamistitaistelijoiksi”. (Aamulehti 23.3.2013, A06.)

Myös Helsingin Sanomissa (13.4.2013) uutisoitiin kyseisestä Malin operaatiosta. Suomalaiset sotilaskouluttajat opettavat Malin armeijaa toimintakykyiseksi taistelussa islamistisia ääriliikkeitä vastaan. Muslimien kanssa järjestyshäiriöitä, joihin liittyy alkoholia, ei yleensä esiinny, koska muslimit eivät juuri käytä päihteitä tai aiheuta muutenkaan suomalaisille tyypillisiä järjestysongelmia esimerkiksi armeijan iltavapailla. Ranskan joukot olivat taistelleet viimeiset kolme kuukautta ääri-islamisteja vastaan, mutta Ranskan oli tarkoitus kotiuttaa joukkojaan, jolloin vastuu

”Pohjois-Malista siirtyy jatkossa Länsi-Afrikan maiden Ecowas-yhteisön joukoille. Malin pääministeri Diango Cissoko pyysi torstaina Ranskaa jäämään Maliin - - . Näillä näkymin Ranska on jättämässä maahan 2 000 sotilasta kesän ajaksi ja sen jälkeen 1 000 sotilaan osaston. Yhdysvaltojen apulaispuolustusministeri Michael Sheehan epäili tällä viikolla afrikkalaisten kykyä kukistaa islamistiryhmät. ”Tällä hetkellä Ecowas-joukko ei ole lainkaan toimintakykyinen. Tähän tarvitaan muutos”. EU:n Mali-operaation toiminta rajoittuu Etelä-Malin alueelle, eikä operaation henkilöstö osallistu taisteluihin tai kouluta muita joukkoja kuin Malin armeijaa”. (HS 13.4.2013, B3.)

Näin ääri-islamilaisuus pyrkii leviämään köyhissä olosuhteissa, mutta monet Afrikan maiden muslimeista haluavat kieltäytyä sen opeista vaikka oman henkensä kaupalla, vaikka samaa uskontoa periaattees-

sa tunnistavatkin. He ymmärtävät islamilaisuuden kuitenkin maltillisena uskontona.

Tässä teoksessa pohditaan globaalin maailman monisyisiä ongelmia ja maahanmuuttoa, joka on kasvamaan päin tänne arktisillekin alueille, ja jonka lieveilmiöinä myös rasistiset puheet ovat lisääntyneet Suomessa viime vuosina. Lisäksi monet hyvinvointivaltioiden natiivit pelkäävät sosiaalimenojen rajua lisääntymistä maahanmuuttajien takia ja tilanteessa, kun omankin maan kansalaiset vanhenevat ja tarvitsevat entistä enemmän valtiolta tukia ja tulonsiirtoja. Työttömyyskin on Suomessa korkealla, ja valtio yrittää saada aikaan rakenne- ja muita uudistuksia pakon edessä ennen kuin kaikki käyrät osoittavat kaakkoon. Siirtolaisuus ja maahanmuutto ovat lisääntyneet, mutta mikä lopulta pakottaa ihmiset esimerkiksi pakolaisiksi ja miten tätä asiaa voisi paremmin hoitaa sekä lähtö- että tulomaissa. Siirtolaisuudessa on positiivisiakin vaikutuksia, näin väitetään, mutta miksi tätä asiaa eivät monet Suomessa myönnä todeksi.

Maahanmuuton ja siirtolaisuuden suurimpia syitä ovat köyhyys ja sota tai vaino kotimaassa, toisinaan muut maat vain kiinnostavat asuinpaikkoina enemmän kuin oma kotimaa. Todistetusti monet maat ovat maailmassa edelleen niin köyhiä, että siellä voi kuolla nälkään. Lisäksi vaikka monet natiivit väittävät siirtolaisista olevan vain kuluja valtiolle, niin itse asiassa he saattavatkin pelastaa länsimaissa osan palvelusektorista omalla työpanoksellaan. Suomalaisista iso osa on kohta eläkeikäisiä eivätkä he näin ollen kykene enää töihin, vaan

tarvittaisiin jostakin nuorempia ihmisiä työntekijöiksi. Suomalaisten perhekoko on melko pieni, eikä maa itse pysty korvaamaan eläköityviä omilla nuorillaan. Oikein hoidettu maahanmuuttopolitiikka ja väestön suvaitsevaisuus voivatkin kantaa Suomen vaikeiden vuosikymmenten yli parempiin aikoihin.

Näitä asioita ja niiden syy-seuraus -suhteita tarkastellaan tässä teoksessa. Lisäksi olen poiminut netin blogipalstoilta kommentteja liittyen maahanmuuttajiin, eri kulttuureihin ja suomalaisuuteen, näistä asioista löytyy enemmän luvusta neljä. Näiden autenttisten blogikommenttien kautta voinee tarkastella kirjoittajien todellisia näkemyksiä maahanmuuttajista. Kirjoittajat edustavat luultavasti tyypillistä suomalaisuutta: he ovat nähneet jonkin verran maailmaa, ovat saaneet paljon koulutusta ja sivistystä, he seuraavat aktiivisesti maailman tapahtumia. Periaatteessa ainakin hyvinvointia osalla heistä riittäisi vielä vaikka vähän muillekin jaettavaksi. Heidän yhteiskunnalliset olonsa ovat melko turvalliset ja ennustettavat, ja he itse pysyvät jossakin määrin vaikuttamaan politiikkaan ainakin vaalien kautta. Ainakaan heillä ei ole pelkoa tulla vangituksi tai teloitetuksi uskontonsa tai mielipiteensä vuoksi jonkun sotilasjuntan toimesta.

Vaikeinta lienee joidenkin rasististen puheiden esittäjien osalta päätellä, ovatko he todella rasisteja, vaan onko se vain yritystä kieltää ulkomaalaisten pääsy Suomeen nykyisessä kehnossa yhteiskunnallisessa tilanteessa, kun joidenkin kansalaisten omakin toimeentulo tuntuu uhatulta. Toisaalta ehkä tarpeeksi hyvinvoivia ihmisiä ei hait-

taa siirtolaisten määrän lisäys, ja etenkin kun sitä vielä perustellaan uhkaavalla työvoimapulalla, koska näillä hyvin toimeentulevilla ei ole pelkoa omasta asemasta kuten asiantila saattaa olla työttömien, joidenkin köyhien lapsiperheiden, pienipalkkaisten tai syrjäytyneiden kohdalla. Näissä heikosti toimeentulevien kohdalla rasismi voisikin tarkoittaa vain (alitajuista) pelkoa tai hätää omien etujen tai toimeentulon menettämisestä omassa maassa eikä mitään muukalais- / ihmisvihamielisyyttä sinällään. Asioista kannattaisi puhua niiden omilla nimillään väärinkäsitysten välttämiseksi. Jos kyse onkin vain oman paikan ja ”reviirin”, ns. saavutettujen etujen puolustamisesta, niin tämä sinänsä ymmärrettävä seikka pitäisi mainita eikä verhota sitä rasismiin, jolla on sen historiasta johtuen pelottava ja julma kaiku.

2 GLOBALISAATION VAIKUTUKSIA JA SIIRTOLAISUUS, SYITÄ JA SEURAUKSIA

Globalisoituminen ei ole mikään uusi asia vaan ihmisiä on aina kiinnostanut tietää ja nähdä elämää myös omien rajojensa ulkopuolelta. Maapallo on siinä mielessä erikoinen järjestelmä, että täällä ei ole juuri kahta samanlaista paikkaa, ja etenkin erilaisia tuotteita kasvaa tai niitä löytyy syystä tai toisesta vain joiltakin alueilta ja maapallon kolkilta. Olisikin omituista, jos ihmiset eivät voisi matkustaa muihin maihin vapaasti, vaan esimerkiksi grön-

lantilainen olisi sidottu koko elämänsä ajan vain viihtymään omilla hyisillä kotinurkillaan. Lisäksi monien ihmisten on pitänyt ainakin ennen lääketieteen kehittymistä muuttaa terveytensä takia karulta seuduilta leppeämpien tuulien alueille, esimerkiksi Suomen sankari Mannerheim joutui hakeutumaan vuonna 1943 Sveitsiin parantuukseen vakavasta keuhkokuumeesta, ja jonne hän palasi myös eläkevuosinaan hoitamaan terveyttään.

2.1 Länsimaiden rationaalinen riskitalous

Erilaiset riskit ovat nykyajan länsimaisille yhteiskunnille tyypillisiä. Vaikka elämmekin jo hyvin järjestäytyneissä ja rakennetuissa yhteiskunnissa, niin silti ihmiselämää ei aina voi "vakuuttaa" riskien varalle. Riskejä ja uhkia voi olla monenlaisia, etenkin globalisoitumisen myötä 1990-luvun jälkeen maailmaa rakennetaan taas ikään kuin uudelleen. Ristiriidat ja keskustelu riskeistä ovatkin hallinneet viime vuosina julkista, yksityistä ja poliittista keskustelua. (Kemshall 2002, 3-4.)

Olosuhteet yhteisöissä vaihtelevat aikojen kuluessa. 1800-luvulla suurimmat vaarat koskivat merenkulkua ja kauppalaivastojen turvallisuutta. Myöhemmin sotilaiden turvallisuus oli tärkeintä ja sitä pyrittiin suojaamaan riskeiltä, koska sodankäynti kuului osaksi normaalia elämää. Vaaroihin on varauduttu aikojen kuluessa erilaisin keinoin. Ennen renessanssia ihmisten onnea tai onnettomuutta selitettiin eri-

laisilla kohtaloilla tai Jumalan tahdolla. Renessanssin jälkeen uskottiin determinismiin eli universaalien lakien ja kausaalisuhteiden nähtiin olevan erilaisten tapahtumien taustalla. 1900-luvulla on uskottu tieteeseen ja matematiikkaan riskien torjunnassa. Nykyään ydinajana ollaan kuitenkin eniten vaaroille alttiina, koska ydinteknologia voi aiheuttaa paljon tuhoa sekä sitä käyttäville että ympäristölle. (mt.)

Rationaalisuus, tieteellinen tietämys ja objektiivisuus ovat modernin ajattelun tunnuspiirteitä. Kaikkialla pyritään ennakoimaan, mitaamaan ja laskemaan uhkia sekä riskejä. Kohtalo ja Jumala ovat pyritty korvaamaan inhimillisellä tekijällä. Sosiologian professorit Ulrich Beck Saksasta ja Anthony Giddens Englannista - nykyisen postmodernin ajan kirjoittajat - haastavat kuitenkin myytin nykyajan ennustettavuudesta ja turvallisuudesta. Heidän mukaansa postmoderni aika luonnehtii globaalit riskit epämääräisiksi, mikä aiheuttaa pelkoa tulevaisuuden uhkakuvista. Nykyajan riskit ovat lähinnä aiempien historiallisten tapahtumien, teknologian ja tieteen seurausta. (mt.)

Teollistumisen seurauksena maailmaamme kuuluu erilaisia uhkakuvia, joita pyritään hallitsemaan ja arvioimaan globaalitasolla, esimerkiksi sodat, ympäristökatastrofit ja vähäosaisten kärsimykset ovat tämän ajan ilmiöitä. Sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät muutokset aiheuttavat myös riskejä ja ovat usein ylikansallisia, esimerkiksi muuttoliikkeet. Tällöin tarvitaan myös ylikansallisia toimijoita vastaamaan uudenlaisiin uhkakuviin. EU on esimerkki tällais-

.....

.....

Tässä kirjassa käsitellään maahanmuuttajien asemaa ja talouskasvua niin globaalissa kuin kansallisessakin kontekstissa. Monissa maissa nationalismi pyrkii kasvamaan etenkin lama-aikoina siirtolaismäärien lisääntyessä. Voiko tarpeeksi iso siirtolaisjoukko tehdä vaikka äänettömän vallankumouksen ja syrjäyttää pienen maan natiivit. Ja jos voi, niin missä ajassa. Kirjasta löytyy myös netistä poimittuja kansalaisten kommentteja aihepiiristä sekä näin selvitetään, onko rasismia vai ei.

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi